

Bernal, 25 d'agost de 1981

Estimat amic:

No et facis il.lusions respecte a que el "cuiram indocte" d'aquí no vulgui imitar el d'ací pel fet de no poder resoldre els problemes del país. Has de pensar que ells no tenen cap intenció de resoldre problemes (en tot cas ens els creen), car, a ells, totes els ponen, són la nova casta que es manté a costelles de la gleba, com feien els ~~tzars~~ tzars, els faraons o la noblesa d'on sigui. No sé si m'entens. Però, va, per ara, ja n'hi ha prou d'aquest color, perquè no faria més que amargar-te amb les nostres tribulacions domèstiques.

Prenc nota que els contes del diumenge me'ls enviara directament en Franch i que ja esta a punt de sortir el meu. Visca! Així que m'has pispat el proleg per al conte d'en Pedroló, eh? No t'amoinis; estie segur que te n'has sostit més bé tu que no pas ho hauria fet jo. D'altra banda, vaig tan curt de temps que no sé com m'ho hauria fet per poder complir com cal. Entre la feina quotidiana a la sínia i les traduccions, no em queda ni un minut per a fer res de creació. I parlant de traduccions, mira tu com són les coses! Resulta que un parell de dies abans de rebre la teva carta, en rebo una, x adreçada a l'editorial, d'en Francesc Vallverdú, en la qual s'excusa per no haver-me acusat rebut del meu llibre quan lihi vaig trametre (ja més d'un any) i, de més a més, m'ofereix la traducció d'un llibre per a la col.lecció de classics de tots els temps de can 62, tot donant-me a triar entre Vanity Fair i Jude, the Obscure. No cal dir que em va plaure que s'hagués recordat de mi, perquè quan vaig ser a Barcelona vaig tenir ocasió de conèixer-lo personalment en una reunió que va organitzar una x amiga, la Montserrat Solanas (compnyia de feina nostra, de la Isabel i meva, de quan vivíem a Catalunya), en la qual hi assistiren també la seva muller, la Carme Vilagines, l'Alfred Badia, amb la seva dona, i en Lau, sol, que no sé quina vinculació tenia amb aquesta colla. Ara resulta que, en realitat, la cosa no li va sortir d'ell sinó que va respondre a l'estímul d'en Castellet, atiat per tu! És fantàstic, eh? Bé, jo li he contestat, acceptant de traduir Vanity Fair, però, per tal com ell no feia esment de la intervenció d'en ~~Castellet~~ Castellet, jo he callat com un mort i no he fet més que posar-li records per a ell. A veure com reacciona. Bé, al marge de l'anecdota, no saps com t'agraeixo que hagi fet aquesta gestió, i aquesta prova d'afecte per la teva banda que se suma a les moltes que ja m'has donat, compensa l'agror que m'ha causat veure que en Vallverdú, si no hagués estat per aquest ~~afecte~~ afecte de carambola, no hauria pensat en mi, malgrat que jo li havia demanat que em tingués en compte. És evident, però, que tant en Castellet com ell s'ho van prendre amb interès, car em va escriure l'endema mateix d'haver-li parlat tu al primer. I posa en relleu, també, la gran influència que deus tenir prop d'en Castellet, tu!

He rebut, finalment, les Memories polítiques d'en Puig i Ferrater. Encara no l'he acabat, però el que n'he llegit m'ha deixat verament escruixit. Mai no m'hauria imaginat que aquest home covés en el fons del seu cervell tot el que va anar voltant en aquestes pàgines. L'has llegit tu, aquest llibre? Deixant de banda totes les consideracions que fa sobre les dones, els francesos, l'admiració per l'Alemanya nazi i el menyspreu per la democràcia, que ja donaria tela per estona, allo que més m'ha colpit han estat les recomanacions que fa als catalans de "passar-se" a Espanya i a la llengua castellana. És evident que quan escrivia tot això era un home que estava decebut de la política catalana de la Generalitat, així com dels homes que tallaven el bacalla a leshores, dels quals no se salven ni en Macia ni en Companys, però, sobretot, jo crec que en aquells moments afloraven en ell tots els deliris de grandesa, tots els afanys de ser famós, totes les ambicions d'universalitat, i això era el que el feia

penedir-se, en definitiva, de no haver emprat la llengua espanyola per a bastir la seva obra, car aleshores, hauria tingut la satisfacció d'ocupar un lloc entre les glories de les lletres castellanes, que ell tant admirava, pero s'adonava que ja havia fet tard. No sé explicar-me-la de cap altra manera, la seva actitud sobre aquest particular. Després de llegir totes les atzagaiades que diu a l'entorn d'aquestes coses, ja em miro amb una mica de recel les diatribes que etziba a tobt i a dret, sigui quan parla d'en Tarradellas, sigui quan es refereix als altres polítics de la seva época. A part això, el llibre és tot un document i una radiografia d'un ésser huma amb totes les seves tares i virtuts. Poques vegades els escriptors es mostren d'una manera tan descarnada, amb tanta snderitat, quan es proposen de deixar unes notes íntimes a la posteritat. També és interessant la ferria voluntat de tirar endavant la seva obra a despit de la salut malmesa i de tots els entrebanes que li dreça la vida domestica. Ja me'n faras cònc centims del que tu en penses, eh?

No, tu, res no m'havies dit respecte a l'apartament de St. Quize Saja. Devies tenir por que no et titllés de burgesot (que és el que cuito a fet tot seguit). Així que tu volies que us invitéssim a passar una temporadeta prop del mar el dia que ^{hi}tinguem una caseta, i en canvi vosaltres no solament ja disposeu d'un pis de cap se setmana, sinó que ara us l'heu comprada vosaltres, la caseta, de manera que ens tocara a la Isabel i a mi de venir a passar-hi una temporadeta. Que et sembla? De moment, pero, us en felicitem de tot car!

Nosaltres, el desembre, complirem les noccs d'argent i havíem pensat anar a ppsar una segona lluna de mel a Bariloche, que és una regió del sud, a tocar de la cordillera andina, amb boscos d'abets, llaocs, cims nevats, etc., una mica com el Pirinuu, pero a escala monumental, com si diguéssim. Tanmateix, queda a 1500 km i costa un ronyó el viatge i un altre l'estada. De manera que segurament llogarem alguna cosa a la platja i ens hi anirem amb els nanus. Això si les coses no empitjoren abans de l'estiu...

Una de les meves debilitats consisteix a cercar llibres per les llibreries i parades de well, i és així com he anat bastint una mica de biblioteca. Quan vaig venir cap America tot el meu equipatge eren llibres. Pero allò que més m'ha apassionat sempre ha estat aconseguir que els llibres me'ls autografii l'autor, o bé, si és un llibre vell, que hi dugui una dedicataria autografa. És clar que més m'estimo que me'l dediquin a mi. Ve't aquí, doncs, que acabo de tenir una

alegria. Un vell amic, combatent a la guerra civil i després exiliat, ara, ha decidit de retornar a Barceloma i m'ha passat uns quants llibres que ja no li interessien. Són quasi tots de la colecció Catalonia, editats a Mexic, els primers anys de la postguerra. Hi ha La novel·la del besavi, d'August Pi i Sunyer; De la Pau i del combat, de Pous i Pages; A la boca dels núvols, de Ramon Vinyes, i Tots tres surten per l'Ozama, de Riera Llorca, autografiat. Així mateix, hi ha L'arbre de foc d'agustí Bartra, amb una dedicatòria autografa també. Entre els tresors més preuats que tinc hi figuren la traducció de L'Odissea, dedicat per Carles Riba, Converses amb Pau Casals, dedicat pel Mestre, i un llibre que em va dedicar en Henry Miller, amb reproduccions d'aquarel·les seves. Demés tinc tota la collita que vaig fer durant el periple de l'any passat, en la qual hi figuren els teus, i un disc amb una dedicatòria de l'amic Raimon.

Un amic que ha rebut la cassette de Verges 50 d'en Llach me n'ha feta una còpia "pirata". Em sembla que mai no n'hem parlat, d'aquest minyó. A mi, potser una de les coses que més m'agraden d'ell és Campanades a morts, però aquesta gravació darrera és també molt estimable, per bé que em fa l'efecte que queda una mica curta. O sigui, penso que havia de desenvolupar una mica més la part estrictament musical, la de les impressions infantils, per tal d'abastar zones més vastes. A part de ser un lluitador, és un bon músic, més que no pas cantant, potser, tot i que en algunes peces assoleix uns efectes i uns tons prenyats d'un gran dramatisme, no trobes? Quan vaig escoltar per primera vegada un disc gravat en directe al Palau dels Esports em sembla que és, corejat pel públic, se'm van posar per corbata i les llagrimes m'inundaren els ulls. Encara ara no puc escoltar-lo sense que se'm faci un nus a la gola.

Darrerament m'han cridat l'atenció una sèrie de llibres de memòries, escrits per gent jove, i que comprenen períodes molt curts, com ara: Llibre d'hores (1975-78), d'Oriol Pi de Cabanyes, Diari (1979-80), de Pere Gimferrer i El present vulnerable, d'en Feliu Formosa. En general, aquesta mena de llibres, els escriptors sempre els han publicat a les acaballes de la seva vida o bé hom els ha donat a conèixer quan ells ja eren morts. A que atribueixes el fet que ara proliferin com els bolets? Per ventura, obeeix a una mena de moda o bé és que l'esdevenidor és tan incert que no tenen esperança de viure gaires anys més? Si els has llegit, aquests llibres, voldras dir-me que en penses i sà me'ls recomanes?

Quina sort que has pogut veure en Pedroló! Jo fa temps que no he tingut cap lletra d'ell. Potser més val que aprofiti el temps fent novel·les i articles que no pas escrivint cartes, oi?

Gracies pels retalls. Sí, el d'en Cendrós, em deia ell que l'havia escrit tot fent una mica de "barrila", pero a mi m'ha fet la mateixa impressió que a tu. Quant a la teva lletra a El País: l'actitud d'en Julián Marías és coherent amb la de la intel·lectualitat castellana i no fa més que corroborar que els separatistes són ells, pero també demostra que els Països Catalans no són Espanya... i més val que ells es mantinguin en aquesta posició, que no barregin les cartes.

Ah, per fi vaig poder veure la meva carta convertida en article a l'Avui. Em van censurar un parentesi que feia: "(ara no sabia dir si)l'Estatut(és passat per aigua com els ous o bé és passat pels ous com l'aigua)". Sense comentaris.

I res més, per ara. Desitjo que t'hagis fet un tip de pintar la cassetta, pero pensa que aquesta mena de feina és salut... de cara a l'esdevenidor. Records de la Isabel i meus per a tots vosaltres. A reveure.